

Bankovec za 1000 kron

Razglednica iz serije Vojska v slikah,
avtor Maksim Gaspari

Gorenjski muzej
Tomšičeva 42
4000 KRANJ
Tel. : 04-201-39-50

info@gorenjski-muzej.si
www.gorenjski-muzej.si

Numizmatično društvo Slovenije
Ilirska ulica 14
1000 LJUBLJANA

nds@nds.si
www.nds.si

RAZSTAVA NUMIZMATIČNEGA DRUŠTVA SLOVENIJE

Kovanec za 1 vinar

Kovanec za 1 krono

Kovanci in bankovci

Naši kraji so začetek vojne pričakali v okviru Avstroogrške, zato je bila pri nas takrat v obtoku avstroogrška valuta krona, ki je imela zlato podlago. V obtoku so bili zlatniki po 10, 20 in 100 kron, srebrniki po 1, 2 in 5 kron, stari srebrni goldinarji, ki so veljali 2 kroni ter nikljast in bakren drobiž po 10, 20 ter 1 in 2 vinarja. Poleg kovancev so bili v uporabi tudi bankovci po 10, 20, 50, 100 in 1000 kron.

Z izbruhom vojne so iz obtoka izginili kovanci iz plemenitih kovin, zato se je povečal obtok bankovcev. Namesto srebrnikov sta bila izdana nova bankovca po 1 in 2 kroni. Bankovec za 2 kroni je zaradi svoje rdeče barve dobil ljudsko ime cikorjevec po ovojnem papirju kavnega nadomestka, ki so ga dekleta takrat uporabljala namesto šminke.

Sredi vojne je začelo primanjkovati tudi kovanega drobiža. Mnogi kraji v Avstroogrski so si pomagali z izdajo lastnega zasilnega, papirnatega drobiža. Pri nas so tak drobiž leta 1915 pripravili v Novem mestu, vendar ga niso dali v obtok, ker dunajska vlada ni dala dovoljenja.

Že sredi leta 1915 je država začela kovati nove kovance po 10 vinarjev z večjim deležem bakra in manjšim deležem niklja, naslednje leto pa še železen drobiž po 2 in 20 vinarjev.

Srebrniki in nikljast drobiž so pri nas ostali v obtoku še dolgo po koncu vojne in po razpadu Avstroogrške, vse do leta 1932, kot dinarski kovanci.

**GORENJSKI
MUZEJ**

MESTNA OBČINA KRANJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Spominske medalje prve svetovne vojne

Spominske medalje prve svetovne vojne so namenjene cesarski in vojaški propagandi. Na njih se izraža zaupanje v cesarja (najprej Franca Jožefa, po njem Karla IV.) in njegove odločitve, hkrati pa se želja po imperialnem nasledstvu zrcali v upodabljanju cesarskih družin. Značilne so tudi upodobitve vodilnih avstro-ogrskih generalov, admiralov in drugih vojskovodij (tudi našega v Tolminu rojenega grossadmirala Antona Hausa). Te spominske medalje so, ali podeljevali ob posebnih priložnostih, ali pa so jih prodajali, dobiček z njimi pa namenjali različnim ranjeniškim skladom ali skladom vojnih vdov in sirot.

Vojaške medalje in odlikovanja

V veliki vojni je bilo podeljenih veliko medalj in odlikovanj, tako na eni, kot na drugi strani. Vojakom, ki so trpeli in krvaveli na frontah, so z njimi vlivali poguma in moči za vztrajanja v nesmiselnih pogojih vojne. Zaradi poguma slovenskih fantov je v slovenske kraje prišlo veliko tudi zelo visokih državnih odlikovanj, pogosto pa so ta odlikovanja prišla domov tudi namesto vojaka, posthumno.

Vojaški znaki oziroma značke

So nekakšna posebnost avstro-ogrske armade v času prve svetovne vojne, saj so predvsem v letih 1916 in 1917 doživele neverjeten razmah. Narejene so bile iz cenениh materialov (bakrene, medeninaste oziroma železne pločevine), redkeje iz srebra, ne glede na to pa so bili izdelane zelo skrbno in nemalokrat tudi z umetniškim čutom. Dejansko v tem času ni bilo vojaka, ki si ne bi pripel vsaj enega od teh znakov in ga s ponosom nosil.

Zlata medalja Franca Jožefa, I. stopnja

Spominska značka 1914-1916 s kranjskim orlom

Razglednice iz obdobja I. svetovne vojne 1914 - 1918

»Ilustrirani glasnik« časopis, ki je izhajal v Ljubljani, je kot prispevek za zbiranje sredstev za pomoči potrebnim, po vzoru avstrijskih izdajateljev, pričel med prvo svetovno vojno izdajati razglednice z vojno propagandno in domoljubno vsebino, »Vojska v slikah«. V glavnem so bili avtorji razglednic priznani slovenski slikarji. Motivi na razglednicah so v večini primerov odstopali od sicer uradno zaželeno vojno propagandne tematike vdanosti in bojevitosti, bolj so prikazovali čustveno in tragično usodo vojnega časa. Avtorji razglednic: Maksim Gaspari, Anton Koželj, Hinko Smrekar, Valentin Hodnik, Ivan Vavpotič, Fran Tratnik.

Pri obravnavi skupine »Vojska v slikah«, ne moremo mimo opazne vloge pesnika Simona Gregorčiča. Na treh razglednicah sta ga je upodobila Anton Koželj in Maksim Gaspari, njegovo silhueto pa so natisnili še na dvanajstih razglednicah ob njegovih verzih. Poleg tega obstaja še devet razglednic, kjer so njegove pesmi na sprednji ali naslovni strani, prevladujejo verzi iz pesmi Soči, seveda zaradi soške fronte. Zaradi razvoja in popularizacije fotografije v tem obdobju, je nastalo tudi izredno veliko foto razglednic, bolj ali manj znanih fotografov, ki so v svojih objektivih ujeli vse grozote prve svetovne vojne.

Razglednica iz serije Vojska v slikah, avtor Valentin Hodnik

Razglednica iz serije Vojska v slikah, avtor Anton Koželj

